

Last Exit, 500. előadás

Köszöntő

Horváth Róbert

Kedves Barátaim!

Amikor 2007 végén László András és Virág László két-két előadást tartott a légszesz utcai kis pincehelyiségben, valószínűleg senki nem gondolta, hogy a Last Exit Szellemi Műhely közel tíz éven át működik majd. Sőt, mint az egyik hallgató, Váry István barátunk nemrégiben felhívta rá a figyelmünket: az 500. előadáshoz érkeztünk.

Érdeemes számot vetni azzal, mi lehet e kitartásnak – ha tetszik sikernek – az oka. Mivel nem szeretnék most előadást tartani, engedjék/engedjétek meg, hogy a több ok közül csak egyetlen egyet emeljek ki.

A Last Exit-előadások célja valódi tudás áthagyományozása, átadása. Ezt viszonylag sok szelleminek mondott előadássorozat állítja magáról. Úgy vélem, ebben az esetben azért sikerülhetett, mert az előadók *egyénefeletti* szempontokat tettek a magukévá, emberi egyéniségükön túli magatartást, hozzáállást tanúsítottak.

Az előadók személyei oly különbözőek – úgy témáik, mint személyes karakterük és előadási stílusuk tekintetében –, hogy ennek az 500 előadásnak a folytonossága nem valósulhatott volna meg, ha nem él bennük az individualitás- és személyfelettiesség princípiuma. Az egyéni, perszonális és karakteriális különbözőségeket szem előtt tartva bírálhatták volna egymást, akár el is határolódhattak volna egymástól.

De – alapvetően – nem ez történt. Döntően tisztában voltak azzal, hogy az egyéniség, a személy, sőt az én oly kiterjeszhetően, magasba hatolóan értelmezhető, hogy a karakteriális, egyéni és személyes különbségek nem sokat számítanak. *Mint aspektusok, valamennyi sajátként is birtokolható.* E tekintetben csak az összes érvényes szempont, nézőpont birtoklója és ura éri el ténylegesen a transzcendens, metafizikai valóságot...

Hasonló individualitás- és személyfelettiesség jellemezte a Last Exit-előadások legkiválóbb hallgatóit is. Az, hogy amit individuumuknak és személyüknek gondolnak, azon túllépni akarva, és regulázva, rendszeresen és kitartóan eljárjanak az előadásokra; hogy az egyénefelettiesség princípiumának jegyében *elmélyedjenek* az elhangzottakban (a helyszínen) és *emlékezzenek* azokra (az előadások után is).

Az előadásokra való felkészülés, az azokon való szellemi jelenlét áldozatában és önfeláldozásában az előadó és a hallgató útja – principiálisan – összeér.

*

Hadd világítsam meg az emberi individuum és személy e meghaladását egy szanszkrit fogalommal. Előadásaimban többször beszéltem a *kula*, a 'család' tantrikus ideájáról. Ez egészen más, mint amilyen a mai, biológiai értelemben vett család. És eltér a közösség–egyéniesség elméleti problémájától is. E 'család' minden része, összetevője, pontja metafizikai. *Önmagammal kapcsolatos, sőt Önmagam.* A *kula* ideájában nincs semmi külső, külsődleges. Ilyen a mi végső és alapvető közösség-felfogásunk. Meghaladja a buddhizmus *szangha*, 'közösség' ideáját is, amennyiben az a

végző, metafizikai cél elérése érdekében társuló, de lényegében külső, még másokból álló gyakorló közösséget jelenti.

Számos korai *tantrában* a *kula* (a 'család', 'közösség') szembe állítva szerepel az *akulával* (a 'családtalannal', a 'nem-családosossal'). A *kula* a *saktit* képviseli, a hatalmat, a nőit, az *akula* Sívát, az uralmat, Istent. Néhány későbbi, nem-dualista *tantrában* ez a felfogás megváltozott: az Úr Siva a *kulához* rendelődött. Ennek megfelelően az isteni uralom csak akkor valóságos, ha a „családban”, a „közösségben” is *Önmagát* tapasztalja. Ez nem csupán *sákta* felfogások sajátja volt, hanem olyanoké is, akik az Abszolútumot a *sákta* és a *saiva* felfogások *egységeként* próbálták látni, megvalósítani. (Több példa hozható erre a metodikára: így az Evola által is kiemelt *kanuláké*.)

Előadói nézőpontból az elmúlt kilenc év egyik döntő metafizikai tanulsága, kontemplatív tapasztalata volt számomra: nem beleveszni a közösségbe, hanem túl az egyéniségen metafizikailag szemlélni, átalakítani a közösséget – szigorúan *Önmagam*on belül, *Önmagamként*.

*

Előadás helyett két idézetet hoztam e gondolatokat illusztrálандó.

Az első Hamvas Béla egyik kedves szerzőjétől való:

„(...) az individuum nem csupán izolált személyként, hanem másként is felfogható: közeli s távoli világhelyek és világerők koncentrációjaként és szerveződéseként – s (...) minél inkább ebben és ezáltal bontakozott és áradt ki [az individuum], annál bensőségesebben és valóságosabban fog teremtő módon hatni és tovább hatni. Egy nagy ember esetében már a legszűkebb élet sem akörül forog, hogy énként éljen, hanem, hogy mi célból él, hogy maradandó hatalomba emelkedjen és megszilárduljon.

(...) Hallatlan különbség, hogy individuumunk egy szubsztancia, vagy átfogó ciklusok egy szakasza és ciklusa-e. Nietzsche [ezt] az alábbi imperatívuszban fogalmazza meg: ciklikus lényeggé válni. Ami azt jelenti: tipikus, ritmikus, kozmikus-tellurikus, harmonikus, aióni ciklusokban, a legnagyobb és legkisebben élni: a váltakozó állapotok közül egyet sem szubsztancializálni (...), hanem mindegyikben eggyé és magában egésszé válni. Az Abszolútum itt van, messze eltávolodva relativizálásától, az önmagában kiáradó realitás-teljséggel egybeolvadva. A következmények beláthatatlanok a rendszer, az individuum szelleme és lelke, az önmagához és másokhoz, a közösséghez és sorsához való viszonya vonatkozásában. Csak ekkor válik lehetségessé az amor fati a maga teljes gazdagságában. Mert a kicsi sors egy a nagy akarattal.”

Rudolf Pannwitz: Az individuum sorsa és meghaladása. Stampler Ábel ford.

A második idézet a 10–11. század fordulójának hatalmas indiai bölcsétől származik:

„A tudat, mely lényege szerint minden, a testek különbözősége miatt beszűkül; egy közösségi eseményen (mélaka) azonban [újra] megnyílik, mert akik [ott] együtt vannak, kölcsönösen visszatükrözik egymást.

[Ekkor] saját [tudatunk] felfokozott ragyogása kiárad [és] tükröződik [a többiek] tudatában, mintha megannyi tükrörben sokszorozódna fénye, [s ezáltal] erőfeszítés nélkül egyetemessé lesz.

Éppen ezért például a nagyszámú közönség előtt tartott színházi rendezvények vagy koncertek önfeledt öröme nem egyéni [öröm], hanem abból fakad, hogy mindenki azonosul azzal [amit lát és hall], így az egyének boldogságtól túlszorduló tudata a színdarab látványában és [a zene hangjaiban] eggyé válva eléri a teljes boldogság állapotát.

A tudat ekkor nyitott, akadályoktól mentes és a boldogsággal egy, mert nincs benne irigység, nehezitelés vagy egyéb [negatív minőség], mely [általában] beszűkülését eredményez.

Ha azonban jelen van valaki, aki nem azonosul azzal [amit lát és hall], és [a többiektől] elkülönült állapotban marad, akkor a tudat ellenállásba ütközik, mintha egy durva, egyenetlen felületet érintene.

Ezért egyáltalán nem szabad megengedni, hogy a tantrikus kör (csakra) rítusain vagy egyéb [eseményein] részt vegyen olyasvalaki, aki az azonosulásra képtelen, [a társaitól] elkülönült, [s így] a tudat beszűkülésének oka.”

Abhinavagupta: *Tantrólóka* XXVIII. 373–379. Laki Zoltán ford.

*

Az előadók és a hallgatók mellett külön köszönöm a Last Exit-előadások szervezőinek önzetlenségét, áldozathozatalát. A valódi áldozat túl van minden „kölcsonös” tükröződésein. Nem is *képzelt* individuumszeletesség, hanem az individualitás beteljesítése: például a közösség mély, Önmagamon belüli, kontemplatív átélésein keresztül.